

Kulturhantverksstipendiet främjar yrkesskickligheten hos murare

Av Peggy Häggqvist

Kulturhantverksstipendiet 2017 har givit fyra murare möjlighet att förkovra sig genom att under två veckor delta vid arbetet med renoveringen av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Denna gång var det Katarina kyrka, Kungsholms kyrka och Grand Hôtel i Stockholm som fått rejäla ansiktslyftningar.

Förutom två veckors praktik vid ett ur kulturhistoriskt perspektiv intressant renoveringsobjekt, får stipendiaterna även delta vid byggnadsvårdskonventet i Mariestad en mötesplats för byggnadsvården i Norden som arrangeras vartannat år.

Bakom Kulturhantverksstipendiet står Reinhold Gustafssons Stiftelse genom Murmestare Embetet i Stockholm, SPEF, branschföreningen för murat och putsat byggande, Statens fastighetsverk, Hantverkslaboratoriet, Stadsholmen och Svenska kyrkan.

Grand Hôtel – ny, ljus fasad enligt ursprunget

Den mest iögonfallande och ambitiösa fasadrenoveringen är nog den av Grand Hôtel som fått ett helt nytt utseende; ny ljus kulör och vackra stuckarbeten. Egentligen är det ett återskapande av hotellets fasad så som den ursprungligen såg ut då "Sveriges förnämsta hotell" invigdes på försommaren 1874. Då hade 300 byggnadsarbetare uppfört byggnaden på rekordtid, med murverket uppe på mindre än ett år.

Grand Hôtel med sin nya fasad.

Foto: Anders Drakes.

Stuckatur Grand Hôtel.

Foto: Anders Drakes.

STARK Fasad har stått för fasadrenoveringen och Stuckbema har ansvarat för nyttillverkningen av stuckaturen. Här har två av årets stipendiater haft sin praktik; **Janne Ohlström** från Uppsala och **Håkan Fritz** från Kumla.

Ny fasadkulör provas på Grand Hôtel.

Foto: Anders Drakes.

– Det har varit jätteintressant, det är inte ofta jag har monterat stuckfasader, säger **Janne Ohlström** som till vardags arbetar på Interoc Fasad i Uppsala. Tidigare har han varit många år på Puts & Plattsättnings AB i Stockholm.

Att få Kulturhantverksstipendiet är en riktig push för yrkesstoltheten. Både praktiken och besöket på konventet i Mariestad var väldigt givande, säger Janne.

Även **Håkan Fritz** som arbetar på Mellansvenska Fasad i Kumla tyckte det var lärorikt att se hur arbetet med den nya fasaden på Grand Hôtel gick till.

– Normalt jobbar jag med putsbruk och inte stuckaturgips!

Två anrika Stockholmskyrkor har fasadrenoverats

På Kungsholms kyrka har stipendiaten **Hugo Strömberg** från Helsingborg fått vara med om fasadrenoveringen av den fina gamla byggnaden som uppfördes 1673-88. Tornet med sin kupol och lanternin tillkom först 1810. Genomgripande restaureringar skedde 1954-56 och 1995-97.

Det är Puts & Plattsättnings AB, Stockholm, som haft fasadentreprenaden.

Kungsholms kyrka.

Foto: Anders Drakes.

– Här har den yttersta delen av fasaden blåsträts ner. Den hade målats med plastfärg och vittrat. Nu har vi lagt på nytt, hydrauliskt kalkbruk som applicerats på den gamla putsen enligt en traditionell metod. Det var nytt för mig som är van vid att man tar bort allt och tjockputsar hela väggen. Jag förmodar att många kulturmärkta hus är betjänta av att man går till väga på detta sätt för att bevara så mycket som möjligt. Stipendiet är ett utmärkt sätt för folk med yrkesbevis och eller lång branschfarenhet som vill ta ett steg vidare i sitt yrkeskunnande, säger **Hugo Strömberg**.

Katarina Kyrka.

Foto: Anders Drakes.

Elvir Handanovic från Morneon Fasad i Arlöv praktiserade vid renoveringen av fasaden på Katarina kyrka på Södermalm. Kyrkan stod klar 1695 och har sedan dess drabbats av två bränder – den senaste 1990. Den återuppbyggdes med hjälp av traditionella tekniker och material och återinvigdes 1995.

Det är Puts & Tegel AB, Örebro, som svarat för fasadrenoveringen av Katarina kyrka.

– Det var mycket intressant att få arbeta med gammal teknik vid renoveringen av fasaden. Jag har aldrig arbetat med kalkfärg tidigare, så det var väldigt lärorikt, säger **Elvir Handanovic**.

Kungsholms kyrka och Katarina kyrka är två av 43 kyrkor i Stockholm som är särskilt skyddade enligt Kulturminneslagen.

– Det var Reinhold Gustafsson som år 2012 delade ut tre gesäll- och mästarbrev till murare som bevis för deras stora yrkesskicklighet. Det var första gången på 40 år som sådana delades ut med SPEF som initiativtagare. Genom

Reinhold Gustafssons stipendium och Murmestare Embetet i Stockholm, vill vi fortsätta att bevara yrkeskunnandet, säger **Anders Drakes**,

Murmestare Embetet i Stockholm som förvaltar Reinhold Gustafssons stipendium. Murmestare Embetet grundades 1487 och är en av de äldsta yrkessammanslutningarna i landet. Embetet värnar svensk byggnadskultur och vårdar arvet av mer än fem seklers byggnadsverksamhet i Stockholm.

– Stipendierna är viktiga för branschen och bidrar till att främja hantverkarskunnandet inom murning- och putsarbeten. Det är viktigt för vår fortlevnad att deras yrkesskicklighet utvecklas och lever vidare. Vår förhoppning är att Kulturhantverksstipendiet leder till fler mästar- och gesällbrev bland murarna, säger **Johan Onno**, vd vid SPEF.

– För oss är det av otroligt stor betydelse att bevara kulturhistoriskt intressanta och värdefulla byggnader. De som arbetar med dessa projekt måste ha hög kompetens, både teoretiskt, men framför allt praktiskt. Därför är Kulturhantverksstipendiet ett värdefullt komplement till yrkesutövarnas utveckling, säger **Helena Hanes** vid Statens fastighetsverk.

Diplomutdelning vid Nordbygg, 12 april 2018, från vänster **Johan Onno** (SPEF), **Håkan Fritz** (stipendiat), **Anders Drakes** (Murmestare Embetet), **Jan Ohlström** (stipendiat) och **Per Anders Johansson** (PerArk, tidigare Statens fastighetsverk). Foto: **Karina Brunfors**.

Hugo Strömberg. Foto: **Sara Edgren**.

Elvir Handanovic. Foto: privat.